

TÜRKİYE YÜKSEK ETÜDLER ENSTİTÜSÜ HAKKINDA

Prof. Dr. ŞEVKET AZİZ KANSU

Dil ve Tarih-Cografya Fakültesi Dekanı

Türkiye tabiat ve coğrafyasının müstesna durumu ve önemi, beşerî coğrafyamız, antropolojimiz, etnolojimiz, tarihimiz ve ulusal antikitelerimiz, bilgi ve felsefemiz yani hayat ve dünya görüşümüz, mücadele tarzlarımız, tabiat kuvvetlerini ehlileştirmekte gösterdiğimiz ve göstereceğimiz kabiliyet ve davranış, tarihimizle olduğu kadar, bugünkü varlığımızla ve geleceğimizle de şiddetle ilgi halindedir. Bu memleketin çocuğu olan her bilim ve düşünce adamı yaşadığımız yüzyılın büyük varlık mücadelesi içinde Türkiye'nin daima dikkatle takip zorunda olduğu ana dâvaları bir bakımdan üç soya ayırmakta tereddüt göstermemektedir:

- 1) Türkiye'nin tabiat enerjilerinin incelenmesi ve ehlileştirilmesi,
- 2) Türkiye'nin nüfusu,
- 3) Türkiye'nin genel kültürü.

Birinci soydan dâvalarımız içine hayvanlarımız, madenlerimiz, sularımız, ormanlarımız, havamız bir kelime ile yerüstü ve yeraltı bütün tabiat zenginliklerimiz, enerji kaynaklarımız, ve bunlardan faydalanma yolları ve plânları giriyor¹.

İkinci soydan dâvalarımız doğrudan doğruya kadın, erkek, doğmuş, doğacak, genç, yaşlı Türk insanını ve Türk insanının ruh ve beden sağlığı bakımından bu gününü ve yarınını yani neslini ilgilendiren dâvalardır. Ölüm ile, hastalık ile fena soyaçekim *gen*leriyle mücadele etmek,

¹ Türkiye'nin jeofizik ve jeodinamik meselelerinin incelenmesi, birçok değerli teknik ve ihtisas adamlarımızın pek haklı olarak üzerinde durdukları gibi, *su* dâvasının türlü bakımlarından Türkiye için önemini ortaya çıkarmıştır. Memlekette yeni ormanlar yetiştirmek, su ile insan toplulukları münasebetleri, büyük ziraat bölgeleri, su - enerji kaynakları, (*Muhittin Kulin, Türkiye su kuvvetleri kadastrusu*. Ulus, 24, 25, 26 Sonkânun 1943) su realitesinin bizi sürüklediği dinamik iş ve organizasyon alanlarıdır. Büyük küçük su ceryanlarımızın etüdü en ön plânda geldiği görülmüyor. Bu çalışmaların bizi muayyen bölgelerimiz için barajlar sistemine götürdüğünü de görmüyormuyuz? Diğer taraftan nehirlerimizin bugünkü talveğlerinin ince bir etüdünden sonra bazı nehirlerimizin akış istikametlerinde lokal değiştirmeler yapmak ve bu suretle muhtelif su ceryanları şebekeleri vücuda getirmek imkân dahilinde midir? Denizlerimize boşalan sularımızı mümkün olduğu kadar denizlerden esirgeyerek bu suları memleket topraklarında bırakmak ve bu yoldan en aşağı orta Anadolunun iklimi ve bu suretle sosyal realite üzerine insan iradesinin titan etkisini göstermek kabil değil midir?

iş, yiyecek, giyecek, mesken ve ortalama yaşama yaşı, sosyal tababet ve hijyen meseleleri çalışmalarımızda esaslı inceleme konularımızdır.

Üçüncü soydan dâvalar, genel kültür dâvalarımızdır. Türk ve Anadolu medeniyetleriyle ilgili bütün maddî ve manevî kültür ve medeniyet olaylarının incelenmesi bu soydan davalar içindedir. Türk tarihi kadar Anadolu'nun etnolojisi, folkloru, prehistoryası bu günkü Türk neslini ilgilendirmelidir. Bu araştırmalar bizi yaşadığımız topraklar üzerinde bu uzak geçmişe kadar götürmeli, bugünü aydınlatmalıdır. Bu soy araştırmaların manâlaştırmacı ve tefsir edici bir değeri olmalıdır.

Diğer taraftan Türkiye'nin enerji üniteleri olan köylerimizin hayat ve geleceği ile ve bu yoldan bütün memleket durumu ile en canlı ilgi halinde bulunan Köy Enstitülerimizi, Psiko-sosyal enerjilerimizin büyük mayalanma ve kamçılanma organları olan güzel san'atlar yolundaki çalışmalarımızı unutmuyoruz.

Bu üç temelli problemin işlenmesinde devletin en hakikî yardımcıları bilim ve teknik ihtisas adamlarımızdır. Ancak bu bilim ve teknik adamlarımızın bu problemler üzerinde araştırma, toplama, görme ve telkin gayretlerini bir taraftan kanalize edecek ve diğer taraftan istikametlendirecek bir motör gerektir ki, bu motör de düşünceme göre, *Türkiye Yüksek Etüdler Enstitüsü* adını taşıyacak bir teşekkül olmalıdır. Bu suretle memleketimizde mevcut olan bilim ve teknoloji kurullarının işlerini azaltacak değil, bilâkis, zengin fizik ve ruhî enerji kaynaklarımızın verimini memleketin faydasına çoğaltmak için programlaştıracacağız. Yukarıda sıraladığımız büyük problemlerimiz türlü bakımlardan ve çok kere ayrı ayrı incelenmiyor demekte hakkımız yoktur. Ancak bu büyük memleket dâvalarının toptan ve büyütücü bir *Adese* altında görülmesi yaşayan hayat alanına geçmesi, tatbikatı sistemli bir koordinasyon işidir ki bu çaptaki bir işi, böyle bir enstitüye bağlamak gerektir. Bu enstitü bu problemlerin incelenmesinden doğacak projelerini, telkinlerini, görüşlerini devlete bildirmekle mükellef olmalıdır.

Geçmişteki dünyaya hâkim olan sebeplere tesir etmeğe ne kadar âciz isek, bugünün dünyasını idare eden sebeplere tesir etmeğe de o kadar muktedir olduğumuzu unutmamalıyız. Bu etki bir taraftan eğitim ve teknik ve diğer taraftan sosyal ve kültürel politikadır. Bu bakımdan büyük memleket dâvalarımızda ve işlerimizde enerjilerimizi bir araya toplamak ve etraflı plânlara göre kullanmak ve kullandığımız enerjilerimizi neye ve niçin sarfettiğimizi, etkilerimizin ne olacağını ve neye tesir ettiğimizi baştan bilmek gerektir ki *Türkiye Yüksek Etüdler Enstitüsü*'sünden devletin isteyeceği işlerden birisi ve belki en önemlisi bu olacaktır. Bu saha, yaşadığımız ve gelecek yüz yılların antropoteknik faaliyetleri içinde, bize göre, tasavvur edilemeyecek kadar zengin ve bereketli bir iş ve düşünce alanıdır. Türkiye Yüksek Etüdler Enstitüsü, diğer taraftan, Türkiye'de bilimlerin ilerlemesine çalışacak bir kurul

için de çok canlı bir yardımcı ve hattâ nâzım rolünü oynayabilir. Bir memlekette bilim o memleketin müdafaasına, esenliğine, hayat seviyesinin yükselmesine, müsbet bilim tatbikatının geniş halk kütlelerine kadar zorsuz ve fakat fayda verici bir surette yayılmasına hizmet etmek gayesiyle vazifeli olduğu gibi, memleketin naturel ve kültürel kaynaklarından faydalanarak bilimin usul ve tekniklerini tatbik sayesinde memleket malzemesine dayanan ulusal bilim yaratmakla da vazifelidir. Keza bir memlekette bilim ve düşünce adamları insanlığın milletlerarası bilim ve düşünce problemleriyle de ilgili olarak medenî insanlığın kıymet addettiği görüşler üzerinde durmak ve kanaatlerini belirtmek mecburiyetinde değil midirler?
